دیگرسو

سورمه سوری

سفری به سوئیس- بخش اول

وقتی از آلپ حرف می‌زنیم

شـوق دیدار کشور سوئیس از کودکی در دلم موج می‌زد. داستان‌های مختلف که گاه رنگ تخیل و افسـانه به خود می‌گرفت این اشـتیاق را دوچندان می‌کرد. می‌گفتند سوئیس کشوری است که دادگاه‌هایش فقط سالی یک بار برای غبارگیری و نظافت باز می‌شود و اصلاً جرم و جنایتی در آن اتفاق نمی‌افتد که نیاز به تشکیل جلسه دادگاه باشد. پلیس تنها در برخی جاها مثل فرودگاه‌ها و امور ترافیک فعال است و هیچ سلاحی چه سرد و چه گرم همراه ندارد.

از شکلات‌های منحصر به فردش هم زیاد شنیده بودم؛ شکلات‌هایی که شیرش از فرانسـه، کاکائویش از برزیل و بادام‌هایش از آرژانتین است. داشتن یک ساعت سوئیسی هم برای همه یک شاخص ثروت بود. همان طور که پدرم به داشتن یکی از آنها که به صورت اقساط خریده بود افتخار می‌کرد و از جانش برایش عزیزتر بود. از امنیت این کشور هم روایت‌های بسیاری شنیده بودم. چنان که نقطه مشترک تمام حرف و حدیث‌هایی که درباره سوئیس در طول سالیان در ذهنم نقش بسته بود در این جملات خلاصه می‌شـد: سـوئیس کشوری است که به امنیت، نظم و سختکوشی مشهور است و به همین خاطر به گاوصندوق دنیا مشهور شده است. اصلاً همین امنیت این کشور است که باعث شده همه سران کشورها و ثروتمندان پول‌های خود را در بانک‌های سوئیس نگهداری کنند و از بابت امنیت ثروت‌شان خیال‌شـان راحت باشـد. از طرف دیگر با اینکه در این کشور اصلاً کاکائو به عمل نمی‌آید اما بهترین شـکلات‌های جهان را تولید و صادر می‌کند؛ سرزمین کوچک و سـردی که تنها در چهار ماه سـال می‌توان کشاورزی و دامداری انجام داد، اما بهترین لبنیات دنیا در آن تولید می‌شود.

خلاصه مجموعه‌ای از خاطرات مثبت و خوشایند شوق دیدن این کشور کوچک ولی رویایی را برایم صدچندان کرده بود و این اشتیاق تا آنجا پیش رفت که با داشتن دعوتنامه و تهیه مدارک مورد نیاز از سفارت سوئیس در تهران تقاضای ویزا کردم و پس از مصاحبه و چند هفته انتظار بالاخره ویزای این کشور را دریافت کردم.

روز جمعه بود که به سـمت ژنو- شهر سازمان‌های بین‌المللی سوئیس- پرواز کردم. پس از حدود پنج ساعت پرواز به فرودگاه ژنو رسیدم. در بدو ورود با ذهنی کنجـکاو به دنبال تطابق ذهنیاتم با آنچه مشـاهده می‌کردم بـودم. البته بنا بود دو سه ماهی در این کشور بمانم، بنابراین فرصت زیادی داشتم که خوب این کشور را بگردم و با آن آشـنا شـوم. در ادامه یادداشتم خلاصه‌ای از آنچه دیدم و تجربه کردم را برایتان بازگو می‌کنم، هرچند فکر می‌کنم در نخستین عباراتم بهتر است شمایی کلی از این کشور و جامعه‌شناسی شهری و سیاسی‌اش ارائه دهم چرا که جذابیت بسیاری دارد و می‌تواند درآمدی مناسب بر گشت و گذار در سوئیس باشد.

سوئیسی‌ها به زبان‌های فرانسوی، آلمانی، ایتالیایی و رومانش تکلم می‌کنند اما تقریباً همه آنها انگلیسی هم بلد هستند. پایتخت سوئیس شهر برن است و شهرهای اقتصادی و تجاری این کشـور ژنو و زوریخ هستند. سوئیس یکی از ثروتمندترین کشورهای جهان است و درآمد سرانه در این کشور از بالاترین‌ها در جهان است. این کشـور هفت و نیم میلیون نفر جمعیت و مسـاحتی بالغ بر ۴۱۲۹۰ کیلومتر مربع دارد. میانگین سـنی مردم این کشـور ۴۰/۴ سال است و جالب است بدانید امید به زندگی در این کشـور برای زنان ۸۳/۵۹ سـال و برای مردان ۷۷/۸ سـال است. همچنین باید گفت ۶۵ درصد مردم آن از نژاد آلمانی، ۱۸ درصد فرانسوی، ۱۰ درصد ایتالیایی و باقی از دیگر نژادهای اروپایی هستند.

سوئیس دارای سابقه طولانی بی‌طرفی در مناسبات جهانی است به طوری که این کشـور از سال ۱۸۱۵ تاکنون وارد هیچ جنگی حتی جنگ‌های جهانی اول و دوم نشـده است. این کشور مقر بسـیاری از سازمان‌های بین‌المللی چون صلیب سرخ، سـازمان تجارت جهانی، سازمان بهداشت جهانی و سازمان بین‌المللی کار اسـت. یکی از دو دفتر اروپای سـازمان ملل نیز در این کشـور و در شهر ژنو قرار دارد. سیاست سوئیس جمهوری فدرال است و دارای ۲۶ ایالت یا «کانتون» است. در این کشور کوچک هفت حزب سیاسی وجود دارد که احزاب سوسیال‌دموکرات،

حزب رادیکال‌دموکرات، حزب مردمی دموکرات مسیحی که مخالف تمرکز قدرت اسـت، حزب مردمی سـوئیس که مرام آن انزواطلبی و ملت‌محوری است، حزب سـبز، حزب لیبرال، حزب مردمی انجیلی پروتسـتان، اتحاد دموکراتیک فدرال و حزب کارگر سـوئیس هسـتند. همان طور که پیشتر هم ذکر کردم قانون اساسی این کشور بر اساس نظام فدرالی است که از سال ۱۸۴۸ در آنجا حاکم شده است. و همین نظام پایه‌ای برای نظام سیاسی کنونی سوئیس است. آنچه در حال حاضر به عنوان قانون اساسـی در سـوئیس اجرا می‌شود در سال ۱۹۹۹ تصویب شد. با این حال قانون اساسی جدید تفاوت چندانی با قانون قدیمی ندارد. در حال حاضر حکومت سـوئیس جمهوری اسـت و قدرت اجرایی این کشور در دستان شورای هفت‌نفره فدرال اسـت. البته این نمایندگان مجلس فدرال هسـتند که این هفت نفر را برای دوره‌ای چهارساله انتخاب می‌کنند.

جالب اسـت بدانید در سـوئیس هر سـال یک نفر رئیس‌جمهور می‌شود. این رئیس‌جمهور و معاونش از میان هفت عضو شورای فدرال انتخاب می‌شوند. شورای فدرال همچنین مسوولیت هفت وزارتخانه کشور را نیز بر عهده دارد. سوئیس دو مجلس دارد: مجلس ایالات با ۴۶ عضو که از میان کانتون‌ها (اسـتان‌ها) انتخاب می‌شوند و مجلس ملی با ۲۰۰ عضو که برای دوره‌ای چهارساله انتخاب می‌شوند.

خدمت وظیفه عمومی در سوئیس برای مردان اجباری است و زنان هم می‌توانند به طور داوطلبانه عضو ارتش شـوند. سوئیس به خاطر اینکه کشوری است که به دریا راه ندارد، فاقد نیروی دریایی است اما در کرانه دریاچه‌های مرزی‌اش دارای گارد ساحلی است.

ژنو و زوریخ، مونترو و بازل شهرهای گردشگرپذیر هستند. زوریخ بهترین شهر دنیـا برای زندگی در سـال‌های ۲۰۰۶ و ۲۰۰۷ انتخاب شـده و مردم آن دارای بالاترین کیفیت زندگی هسـتند. البته هزینه زندگی در سـوئیس بسیار بالاست. کوهسـتان‌های این کشـور به خصوص رشـته‌کوه‌های آلپ میزبان گردشگرانی هسـتند که برای ورزش‌های برفی به این کشـور سـفر می‌کنند، به همین دلیل اسکی و ورزش‌های زمستانی از ورزش‌های محبوب در این کشور است. دین اکثر مردم این کشور مسیحیت است و حدود چهار درصد آنها هم مسلمان هستند.

سوئیس از معدود کشورهایی است که در آن، قتل بیمارانی که درمان نمی‌شوند یا افراد معلول که خود خواستار مرگ هستند، قانونی است. در این کشور کوچک حـدود ۲۰۰ روزنامـه و صدها مجله اجتماعی، اقتصادی و سیاسـی وجود دارد و آزادی بیان جزء اصول کلی قانون اساسی این کشور است.

سفری به کرمان

گندم بریان شهداد، کره ماه زمین

محمد قدمعلی

جذابیت تنها با کنتراست یا تباین است که نمایان می‌شـود؛ پدیده‌ای که ایران را به واقع سـرزمینی با جذبه‌های خاص خود کرده اسـت. شـاید پدیده‌های اجتماعی، فرهنگی، سیاسـی و اقتصادی پرکنتراست ایران‌زمین، متاثر از جغرافیای تند و تیز آن اسـت. به عنوان نمونه گرم‌ترین نقطه زمین در گندم بریان کویر لوت با دمایی افزون بر ۶۷ درجه سـانتیگراد در سایه تابستان و قله همیشه برفی جوپار تنها ۱۵۰ کیلومتر فاصله دارند. یا شهرستان قلعه گنج برخلاف نامش یکی از فقیرترین مناطق ایران است و در استانی واقع است که پسته و فرش، از ارزشمندترین محصولات صادراتی ایـران در آن تولید می‌شـود. از این نمونه‌های تباین زشت و زیبای استان کرمان که بگذریم، «کلوت»های کرمان، عارضه کلوخی که بر اثر فرسایش آبی و بادی و طی هزاران سال شکل گرفته‌اند، زیبایی منحصربه‌فردی است که شاید در سراسر جهان، تنها در امریکا نمونه‌اش را بتوان یافت؛ جذبه‌ای اسـت که گذار ما را به کرمان انداخته است. غرایبی طبیعی که گویی موجوداتی چون بنی‌بشر در ساختمان آن دخیل بوده‌اند. قطعات عظیم شـنی که طبقه‌طبقه برهم قـرار گرفته‌اند و در تلالو طلایی آفتاب غروب، سـرخ سرخ شده‌اند. دالان‌هایی هـم که میان ایـن کلوت‌ها واقع‌اند، سراسـر زیبایی وهم‌گونه‌ای آفریده‌اند که اندیشه‌ای توام با ترس را در دل آدمی می‌پروراند. حقیقتاً احساس نزدیکی به مرز عالم به آدمی دست می‌دهد (البته اگر با تورهای شلوغ و پلوغ و مملو از رنگ‌رنگ آدمی‌زادگان شـاد و شلوغ همراه نباشـید و باد پلاستیک باقی مانده گردشگران پیش از شما را به صورت‌تان نکوبد).

پیشـتر گرم‌ترین نقطه زمیـن دره مرگ صحرای آریزونای امریکا با دمای ۶۳ درجه ثبت شـده بود اما دکتر پرویز کردوانی (۱۳۱۰) کویرشـناس مشـهور و بنیانگذار مرکز تحقیقات کویری و بیابانی دانشگاه تهران اثبات کرده است که گندم بریان در بیابان لوت با دمایی بیش از ۶۷ درجه سانتیگراد در سایه، گرم‌ترین نقطه کره خاکی است. منطقه گندم بریان که در دشت لوت در ۸۰ کیلومتری شـهداد و در شرق رود بیرجند قرار گرفته، منطقه‌ای با پوشش آتشفشانی است و همین پوشش سیاه آتشفشانی موجب بالا رفتن شدید گرما در این منطقه می‌شود. همچنین گندم بریان پست‌ترین منطقه داخلی ایران است و این موضوع نیز از دیگر دلایل گرمای شـدید آن اسـت. دکتر کردوانی معتقد است در گنـدم بریان، در منطقـه‌ای به طول ۲۰۰ و عرض ۱۵۰ کیلومتر، هیـچ موجود زنده‌ای زندگی نمی‌کند و شـرایط به گونه‌ای است که امکان زیست هیچ گیاه یا حیوانی وجود ندارد. گواه او بر این مدعا این اسـت که در پژوهش‌های خود مشاهده کرده است که گاو و گوسفند مرده‌ای که توسط کامیون‌های عبوری در گندم بریان رها شده بودند، تجزیه نشده و نگندیده بودند بلکه فقط در اثر حرارت خورشید خشک شده بودند و این موضوع نشان می‌دهد در این منطقه حتی باکتری هم امکان حیات ندارد. اینچنین است که کردوانی معتقد است: «کویر لوت، کره ماه زمین است.» شاخصه‌ای که به تنهایی کافی است تا انسان‌های بسیاری را راغب کند برای دیدن و لمس کردن این خشـونت داغ طبیعی، هرچند گرمای منحصر به فرد تنها شاخصه کویر شهداد نیست. کرمان با در بر گرفتن بخش عمده‌ای از دشت لوت مهد شـگفتی‌های کویری است؛ شهر افسانه‌ای کلوت‌ها و مرتفع‌ترین هرم‌های ماسه‌ای دنیا.

شهداد، شهر زیبا و مملو از نخلستان‌های سرسبز در ۷۰ کیلومتری شمال شرق کرمان و غرب کویر لوت واقع است؛ شهری که انگار سرسبزی و طراوتش میان هیچستان کویر دوچندان شده و کاریز (قنات) این ابتکار ایرانی در دل داغی و خشکی بی‌نهایت کویر، زندگی و سرزندگی ساخته است.

از شهداد که به سمت شمال و اندکی شرق خارج می‌شـوی و پس از گذران ۴۰ کیلومتر و پشـت سـر گذاشتن ده سیف، آخرین روستای تاب‌آورده در مواجهه با کویر و تقریباً متروک شـده اکنون، زیبایی بی‌حد و حصر «کلوت»ها نمایان می‌شود. ستون‌های وسیع با طیف رنگی کرم‌رنگ روشن تا قهوه‌ای تیره و سوخته که همدستی درازمدت آب و باد و خاک (ماسه) آنها را لایه‌لایه ساخته است. در کمترین فاصله شهر افسانه‌ای کلوت‌ها، کمپ کویری شهداد واقع است؛ کمپی زیبا که آلاچیق‌های حصیری و گنبدی‌شکل آن، مکان بسیار مناسـبی است برای اتراق و شب‌مانی و دیدن آسمان شـب و پرسـتاره کویر. البته محلی است بسیار سرد در شـب‌های زمسـتان که معمولاً پس از پاییز فصل کویرگردی است و بدون کیسه‌خواب مناسب و عادت به ماندن در سرما، برخلاف اهل طبیعت اصلاً شب خوبی را در زمسـتان سپری نخواهید کرد. اما اگر با طبیعت و سرما و گرمای آن انس داشته باشید، کمپ کویری شهداد محل بسیار جذابی است که در عین وجود سرپناه و آب و امکانات بهداشتی، لذت بودن در دل طبیعت را به هیچ عنوان از دست رفته نخواهید دید.

سـاخت کمپ شهداد شاید نسبت به کاربردی که دارد، هزینه چندانی هم نداشته است (جدی‌ترین هزینه سـاخت آن شاید رسـاندن برق و حدود ۲۰ کیلومتر کابل‌کشی باشـد) اما کاری بسیار پسندیده است که کمتر نمونه آن را می‌توان در حوزه گردشـگری ایران یافت. هم موجب رفاه و لذت مسافران است هم عاملی است برای حفظ محیط‌زیست از آلودگی‌هایی که حضور بی‌برنامه آدمی در طبیعت موجب می‌شود.

این کمپ با ۴۰ نفر ظرفیت برای پذیرایی رایگان از گردشگران حدود ۲۰ کیلومتر با کلوت‌ها فاصله دارد و با طی جاده آسفالته شهداد به نهبندان می‌توان از کمپ به کلوت‌ها رسید. فراموش نکنید پیاده‌روی در کویر و میان کلوت‌ها را طوری برنامه‌ریزی کنید که حتماً یک غروب آفتاب را آنجا باشـید تا در نور مناسب، زیبایی بی‌حد کلوت‌ها را تجربه کنید. اجرای تابسـتانی یا در فصول گرم سال این برنامه ماجراجویی واقعی است و عاری از خطر نیست. تقریباً در فصل‌های تیر و مرداد اصلاً کسـی به کمپ کویری شهداد رفت و آمد ندارد. بهترین زمان برای اجرای این برنامه پاییز و زمسـتان اسـت و برای رهایی از سرمای شب‌های کویر می‌توان ماه‌های نخستین پاییز یا ماه پایانی زمستان را انتخاب کرد. رود شـور، تنها رودخانه دائمی اعماق کویر لوت، غریبه دیدنی دیگری اسـت که برخلاف شـگفتی و غریبی‌اش برای ما، قرابت ملموسی با کویر دارد و ۲۰۰ کیلومتر مسـیر پرپیچ و خمی از رشته‌کوه‌های شمال غرب بیرجند طی می‌کند و به گود نمک سر یا معدن نمک شهداد می‌ریزد. آب این رود بسیار شور است چنان که هر چه به چاله مرکزی لوت نزدیک‌تر می‌شوی گویی به جای آب، ماست در آن جاری است و کناره‌های آن بلورهایی از نمک پدیدار است؛ بلورهای زیبای نمک که اشـکال هندسی مختلف دارد و قابل استحصال است. شـهداد نیزخود شهری دیدنی اسـت. از آثار تاریخی شهداد می‌توان از «پیربابا مسافر»، قلعه‌های «چغوکی»، «رموک» و «کهنه»، «بقعه امامزاده» و آب‌انبارهای این شهر نام برد. برای اجرای برنامه کویر شهداد اگر دیدار از کرمـان و ماهان را هـم جزء برنامه خود بگنجانید، دست‌کم باید چهار روز زمان صرف کنید.

عکس: محمد قدمعلی

دسترسی

از راه‌های خوب دسترسی به کرمان برای تهرانی‌ها قطاری است که هر روز عصر از تهران به مقصد کرمان حرکت می‌کند و حدود ساعت ۷ صبح به مقصد می‌رسـد. به این ترتیب پس از رسـیدن به کرمان تا عصر زمان مناسبی است برای دیدار از کرمان و اماکنی چون مسجدجامع کرمان و حمام گنجعلی‌خان و عصر حرکت به سـمت شـهداد و هماهنگی با شهرداری و رفتن به کمپ به نحوی که پیش از تاریکی هوا به آنجا برسید یعنی در فصل سرد سال حداکثر باید سـاعت ۳ عصر از کرمان خارج شـوید. پس از اقامت شبانه در کمپ روز دوم سـفر را می‌توان تماماً به کویر لوت، رودشـور و کلوت‌ها و پیاده‌روی میان آنهـا و دیدار از قلعه قدیمی اختصاص داد تا شـب که مجدداً در کمپ اقامت خواهید گزید. روز سوم را هم می‌توان به سمت ماهان رفت و بقعه شاه‌نعمت‌الله ولی را دید و زیارت کرد، و باغ شـازده را گشـت که از نمونه‌های بی‌نظیر باغ ایرانی است و ناهار را در آنجا صرف کرد و در نهایت عصر هم حرکت به سوی کرمان و دوباره سـوار بر قطاری شد که عصر از کرمان حرکت می‌کند و صبح زود فردای آن روز به تهران بازخواهد گشت. سفر کویری و پاییزی‌تان به خیر!

همسو

بابک حیدری

آنا یوردوم اردبیل

در پهنه دشتی سرسبز و پهناور که کوه‌ها همچون قلعه مستحکمی آن را دربرگرفته و محافظت می‌کنند، مردمانی میهمان‌نواز و مهربان، صمیمی و سختکوش زندگی می‌کنند و شهرشان در اعماق تاریخ ریشه دوانده و از دیرباز از شهرهای مهم کشور بوده است؛ شهری که در رابطه با نامش نظرات مختلف داده شده اما ذکر آنها در حوصله این گزیده نیست لذا آن را به اسم امروزی‌اش اردبیل می‌خوانیم. بهانه‌های مختلفی برای شنیدن نام اردبیل وجود دارد، اما بیشتر مردم ایران نام این شهر را مترادف سرما می‌دانند؛ سرمایی که در زمستان‌ها جرات مسافرت به آن را به کمتر کس می‌دهد و در تابستان جزء اولین گزینه‌ها برای مسـافرت است، تا مسافران چند روزی را از گرمای سوزان اکثر مناطق کشور دور مانده هوایی خنک و بهاری را در میانه تابستان تجربه کننـد و از هوای پاک آن لـذت ببرند. معماری قدیم شهر کاملاً منطبق با آب و هوای آن بوده و ساکنان این منازل بدون کمترین مشکلی زمستان‌های سرد را پشت سر می‌نهادند، اما متاسفانه امروزه تحمل این سرما در آپارتمان‌ها تنها با مصرف انرژی بالایی امکان‌پذیر است و این در حالی است که به گفته افراد مسن زمستان‌ها در قدیم سردتر بوده‌اند. در هر حال اصلاح و بازنگری در سـنت معماری مناطق مختلف ایران از موارد مهم در کنترل مصرف انرژی است که امیدواریم به آن توجه شود. شهر اردبیل در فاصله ۵۹۱ کیلومتری پایتخت و در شمال غربی کشور در همسایگی آذربایجان قرار گرفته اسـت و از سـال ۱۳۷۱ به عنوان مرکز استان اردبیل شناخته می‌شود. چهار مسیر ورودی و خروجی در این شهر آن را با سایر نقاط کشور مرتبط می‌کنند، که از شمال به مشکین‌شهر و مغان و بیله‌سوار، از جنوب به گیوی و خلخال، از غرب به نیر و سراب و تبریز و از سمت شرق به آستارا و تالش و از مسیر رشت به تهران می‌توان دسترسی داشت.دومین کوه بلند کشور یعنی سبلان در شمال این شهر جلوه‌ای ویژه به آن بخشیده و سالیانه شمار قابل توجهی از کوهنوردان برای صعود به آن به اردبیل مسافرت می‌کنند، علاوه بر آن دامنه سرسبز و مراتع پربارش از دیرباز باعث رونق دامداری و زنبورداری در منطقه بوده به طوری که یکی از بهترین عسل‌ها در این منطقه تولید می‌شود. روستاهای اطراف اردبیل در زمینه‌های مختلف کشـاورزی و باغداری و دامپروری فعالیت می‌کنند و محصولات آنها از مرغوبیت خوبی برخوردار است. همچنین کوه آتشفشانی سبلان با آنکه جزء آتشفشان‌های خاموش به شمار می‌رود، اما در محیط اطراف خود چشمه‌های آب گرم بسیاری را به وجود آورده است که از دیگر جاذبه‌های شهر اردبیل و توابع آن به شمار می‌رود. آب گرم‌هایی چون سرعین، سردابه، بوشلی و قوتورسویی، که در این میان سرعین از همه بزرگ‌تر و معروف‌تر بوده و با داشتن استخرهای متنوع و متعدد و مدرن و بهداشتی، گوی سبقت را از سایرین ربوده است. هتل‌ها و میهمانسراها، رستوران‌های بزرگ و کوچک و جاده بسیار مناسبی که اردبیل را به سرعین متصل می‌کند همه و همه وعده سفری خوش و همراه با آرامش را به مسافران می‌دهند. در ضمن به مسافرانی که همانند من در مسافرت‌های خود از چادر اسـتفاده می‌کنند، نوید می‌دهم که خصوصاً در فصل تابسـتان در محل‌های پیش‌بینی‌شـده در سرعین و اردبیل می‌توانید یکی از بهترین و راحت‌ترین تجربیات خود را در استفاده از چادر داشته باشید. البته باید توجه داشته باشید که همراه داشتن کیسه خواب و پتو حتی در روزهای گرم سال فراموش نشود. از دوران صفویان آثار بسیاری در این شهر به یادگار مانده است که از آن جمله می‌توان به پل‌های متعدد بر روی رودخانه بالقلو و مجموعه بقعه شـیخ صفی در محله عالی‌قاپو اشاره کرد. مجموعه بقعه شیخ صفی دارای بخش‌های متنوعی است که هر کدام در نوع خود قابل تامل هستند. گنبد چینی‌خانه که خطوط محیطی ظروف چینی بر روی بدنه داخلی گنبد برش خورده و با نقوش بسیار پرکار و زیبای اسلیمی تزیین شده است و در حال حاضر به عنوان موزه آثار تاریخی اردبیل مورد استفاده قرار گرفته، از بخش‌های دیدنی این مجموعه است. گنبد استثنایی الله‌الله در این مجموعه نیز از شاهکارهای معماری دوره صفویه است که در درون خود مقبره بسیار نفیس شیخ صفی‌الدین اردبیلی را جای داده اسـت. صندوقی که آرامگاه را پوشش داده، سازه‌ای هنری است که از تلفیق منبت و معرق و مشبک‌کاری به وجود آمده است. آثار دیدنی بسـیاری در این مجموعه وجود دارد که دیدن آنها بسیار لذت‌بخش و مفید خواهد بود. یکی دیگر از بناهای تاریخی اردبیل، حمامی قدیمی است که امروزه به عنوان موزه مردم‌شناسی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

دریاچـه‌ای در بخش جنوبی شـهر قرار گرفته که شورابیل نام دارد و از مکان‌های دیدنی و تفریحی است و مسـافران می‌توانند در آن به قایق‌سواری بپردازند، همچنین این مکان برای برپا کردن چادرهای مسافران نیز در نظر گرفته شـده اسـت. از مهم‌ترین سـوغات اردبیـل می‌توان آب‌نبات، تخمـه آفتابگردان، حلوای سیاه، سرشیر، شـیرینی‌های محلی، شکلات روسته، عسل طبیعی سـبلان، عصاره گل‌های سبلان و کره را نام برد. حلوای سـیاه اردبیل معجونی اسـت که از جوانه گندم و کره طبیعی تهیه می‌شود و بسیار مقوی اسـت. غذاهای متنوعی در این شهر طبخ می‌شود که همگی مطابق با آب و هوای کوهسـتانی و محصولات تولیدی منطقه اسـت از آن جمله می‌توان به پیچاق قیمه، ترحلوا، ترشی‌قرمه، چیغیرتما، حلوای زرد، حلوای زنجبیل، خشیل، خورشت قاتق، ساج‌ایچی، سوغان‌سو، قورمه‌سبزی، قویماق، قیساوا، کوفته، لونگی و هرا اشاره کرد. اما در راس همه این غذاها دوغ اردبیل قرار گرفته که شک ندارم آن را دوست خواهید داشت. نکته قابل تامل در رابطه با اردبیل این اسـت که اگر در گذشته مسـافران اردبیل را فقط در لیست تابستانی سفر قرار می‌دادند، امروزه با توجه به امکانات مناسبی که در دهه اخیر در این شهر ایجاد شده است، به محل گردشگری چهارفصلی تبدیل شده که به شما این امکان را می‌دهد تا از زیبایی‌های این شـهر در زمستان نیز بهره ببرید. اردبیل شـهری است که شـما را به دیدن بارش آرام برف دعوت می‌کند.

سودوکو شماره ۱۰۲

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعـداد گفته می‌شـود که به عنـوان یک سـرگرمی رایج در نشـریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سـطر و سـتون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربـع ۳×۳ اعداد یـک تا ۹ باید نوشـته شـود و در نتیجـه هیچ عـددی نباید تکرار شود.

				8				
	4	9	5			2		
5					4			7
	8	4	6					
		6				7		
					7	9	1	
1			2					4
		2			1	6	7	
				3				

حل سودوکو شماره ۱۰۱

1	9	3	5	6	8	4	7	2
2	8	5	9	4	7	1	6	3
6	7	4	3	1	2	8	5	9
7	5	8	1	3	6	2	9	4
3	1	9	7	2	4	5	8	6
4	6	2	8	5	9	7	3	1
5	2	6	4	8	3	9	1	7
8	3	7	2	9	1	6	4	5
9	4	1	6	7	5	3	2	8

جدول شماره ۱۰۹۴

افقی

از بزرگ‌تریـن و معروف‌ترین شـهرهای ژاپن- کلامی که با استدلال همراه باشد ۲- خانه ییلاقی- همبازی هاردی- شـرایط اقلیمی ۳- شـهری در ایتالیا- بی‌آبرو، ضایع- زورگو و گردن‌کلفت ۴- نام خواهر حضرت یوسف(ع)- خورشت پرروغن- آواز ۵- زیر پامانده- ایستادن به فرمانبرداری- باشگاهی در لیگ برتر انگلیس ۶- شکاف بین دو کوه- خطوط باریک که با آن تصاویر را به شکل سایه روشن نشان می‌دهند- کمک و مساعدت ۷- واحد اندازه‌گیری طول در انگلسـتان- وسـیله‌ای بـرای اتصال دو شبکه مختلف کامپیوتری به هم- پهلوانی، دلیری ۸- پنجمیـن سـوره قـرآن- اسـناد ۹- از اندام تنفسـی- وسـنی- هوای گرفتـه ۱۰- حکومتی که از چند بخش کشـوری تشـکیل شـود و این قسمت‌ها از یک دولت مرکزی متباعت کنند- از شـهرهای استان کرمان- از القاب اشراف اروپایی ۱۱- شخص علاقه‌مند به پرخوری- زیرا، به علت- از الفبای زبان آلمانی ۱۲- سیم برق با الکتریسیته مثبت- سرگرمی ممنوعه در اسلام- شیره چغندر قنـد ۱۳- بزرگوار و عالیقدر- شـیرینی‌پز- راهی ۱۴- قصد و آهنگ- باور- علی‌البدل ۱۵- آرام- مهمانخانه.

عمودی

از نام‌هـای قیامـت در قرآن مجید- در جشـن‌ها روشـن می‌کنند ۲- معشوقه رامین- اجرت نشستن- فریاد مهیب- شـریر ۳- قفل باز می‌کنـد- از احجام هندسی- بارکد ۴- از اجزای شیرینی- شهری در استان فارس- قبـل از افاده می‌آید ۵- میوه هندی- منطقه سردسـیر- عید ویتنام ۶- دودمان- شرح اوستا- تاب ۷- حشره پرکار- میوه خشک‌شده، برگه- بین‌المللی ۸- جمع رسـم- سـخن یاوه- خطاب بی‌ادبانه- نویسـنده ۹- چـراغ تزیینی که از سـقف آویزان باشـد- کج و مایل- خون‌بها ۱۰- ولی- جسـمی متبلور به رنگ زرد با بوی نامطبوع و گندزدا- باران ریزه ۱۱- عـدد خیطی- خونخـوار قبیله هون- دردمندی ۱۲- کجی عصا- پول نیجریه- قلب قرآن ۱۳- از قله‌های سلسله‌جبال پیشکوه- جگر- ششم ۱۴- پـرگار- فلزی پرمصرف- اندیشـه، سـگال ۱۵- عزیز و ارجمند- بزرگ‌ترین دریاچه آفریقا.

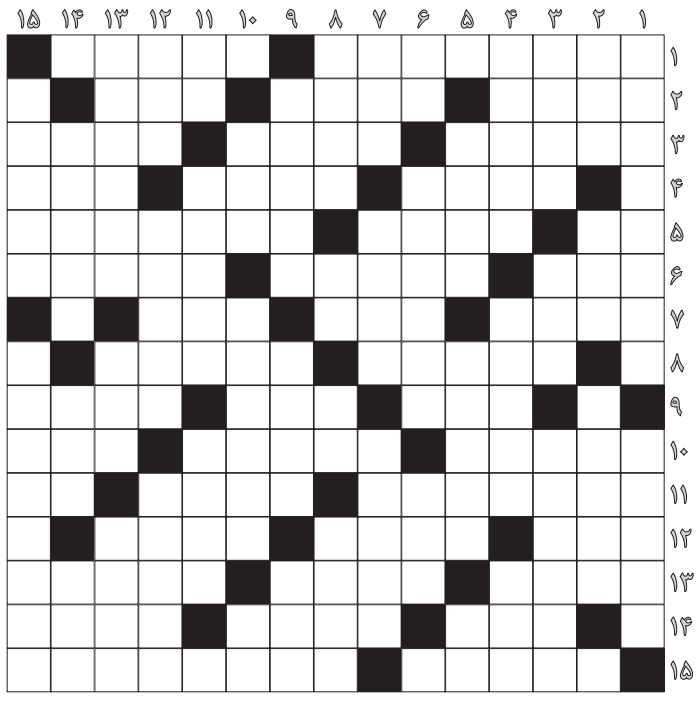
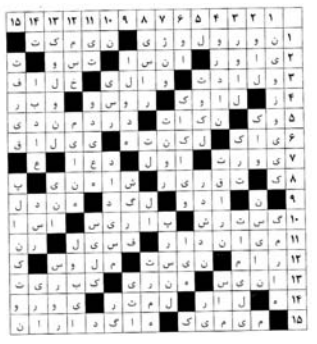
حل جدول شماره ۱۰۹۳